

VODIČ ZA PRIMJENU EVROPSKE POVELJE O RAVNOPRAVNOSTI ŽENA I MUŠKARACA NA LOKALNOM NIVOU

Conseil des Communes
et Régions d'Europe
Council of European
Municipalities and Regions

Publikacija je štampana
uz finansijsku podršku
Evropske unije.

Ova publikacija je izdata u okviru regionalnog projekta "Promocija Evropske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnom nivou" koji sprovodi pet partnerskih udruženja:
Udruženje Fenomena iz Kraljeva, Srbija, kao organizacija koja upravlja projektom,
Anima - Centar za žensko i mirovno obrazovanje iz Kotora, Crna Gora,
Agencija lokalne demokratije Mostar, Bosna i Hercegovina,
Centar lokalne demokratije LDA iz Niša, Srbija
Fondacija Kvinna till Kvinna iz Stokholma, Švedska, u ulozi međunarodnog partnera

Projekat je finansijski podržala Evropska unija.
Stavovi izraženi u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno i stavove Evropske komisije.

Projekat podržavaju i Fondacija KVINNA TILL KVINNA, i Asocijacija TAVOLO TRENTINO CON I BALCANI.

VODIČ ZA PRIMJENU EUROPSKE POVELJE O RAVNOPRAVNOSTI ŽENA I MUŠKARACA NA LOKALNOJ RAZINI

Naslov izdanja na engleskom jeziku -
**GUIDE FOR THE IMPLEMENTATION OF
THE EUROPEAN CHARTER FOR EQUALITY OF WOMEN
AND MEN IN LOCAL LIFE**

Priručnik je sastavio
Savjet evropskih općina i regija (CEMR) - Council of European Municipalities and Regions
2009.
©Council of European Municipalities and Regions
(CEMR)

Prijevod na bosanski
Elma Bačević

Udruženje koje objavljuje izdanje u Bosni i Hercegovini
Agencija lokalne demokratije Mostar,
Fra Ambre Miletića 30, 88000 Mostar, Bosna i Hercegovina

ISBN:

Štampa:
Riža, Kraljevo, Srbija, 2012.

Tiraž: 17 primjeraka

1.

**VODIČ ZA IZRADU
AKCIONOG PLANA RAVNOPRAVNOSTI**

UVOD

Ovaj Vodič je sastavio Savjet evropskih općina i regiona (CEMR) kako bi pomogao potpisnicama Povelje da prepoznaju praktične i ostvarive aktivnosti koje mogu preduzeti kako bi napravile prave promjene na polju ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnom nivou. U izradi su korištena iskustva i komentari nacionalnih asocijacija lokalnih i regionalnih uprava. Vodič je zamišljen kao sredstvo koje će vam pomoći u izradi Akcionog plana, kao što je navedeno u II dijelu Povelje i za praćenje promjena tokom vremena.

CEMR prepoznaje da lokalne i regionalne uprave koje su potpisale Povelju imaju različite nadležnosti, resurse i prioritete. Iz tog razloga, od vas se ne traži da preduzmete akciju po svakom članu, već da sami odlučite koji su vaši prioriteti i vremenski rokovi. Bolje je imati manji broj jasnih, ali dostižnih ciljeva, nego veliki broj ciljeva koji se realno ne ostvaruju, pa prema tome i ne dovode do ikakve promjene.

KORAK 1:

Razumijevanje pitanja ravnopravnosti spolova za vašu lokalnu / regionalnu upravu

Ovo je vitalna početna faza koja omogućava potpisnici da sagleda širok opseg informacija kako bi stekla bolje razumijevanje pitanja ravnopravnosti spolova, koja se pojavljuju kroz sve segmente njenih nadležnosti i aktivnosti.

INFORMACIJE

Cilj: da vam pomognu da razumijete trenutnu situaciju vezano za ravnopravnost, za vašu upravu, kao i da prepoznate koje informacije vam nedostaju kako biste ih dopunili

→ **Predložene akcije**

- Pogledajte koje su informacije analizirane po osnovi ravnopravnosti spolova (od postojećih kojima raspolazete), prema zaglavljima u Povelji, i izdvojite relevantne informacije.

Na primjer:

- Opći okvir: informacije vezane za društvo i demografiju lokalnog područja
- Politička uloga: broj izabranih žena/muškaraca; žene/muškarci koje/i se nalaze na vodećim pozicijama (zamjenice/i gradonačelnice/ka, članice/ovi izvršnih vlasti itd.)
- Uloga poslodavca/ke: broj žena/muškaraca zaposlenih na različitim funkcijama; zarada žena/muškaraca na ovim različitim funkcijama; broj žalbi za seksualno uznemiravanje
- Uloga pružanja usluga: broj žena/muškaraca koji koriste posebne usluge; broj žena/muškaraca zadovoljnih pruženim uslugama; resursi izdvojeni za aktivnosti žena/muškaraca npr. unapređenje sporta/zdravlja
- Planiranje i održivi razvoj: korisnice/i javnog prevoza po spolu; žene/muškarci koje/i žive u siromaštvu

- Koristite državne i međunarodne informacije o ključnim pitanjima o ravnopravnosti spolova, kao i informacije iz relevantnih lokalnih projekata.
- Prepoznajte koje informacije nemate analizirane po ravnopravnosti spolova, a koje bi mogle da vam pomognu da razumijete pitanja ravnopravnosti ubuduće, posebno informacije o temama koje su određene kao prioritetne za aktivnost vaše uprave.

KONSULTACIJA / UKLJUČIVANJE

Cilj: da vam pomogne da odredite koja su najvažnija pitanja ravnopravnosti spolova za vaše područje, konsultujući ljude i relevantne službe o tome šta oni misle koja su to pitanja od najveće važnosti.

→ Predložene akcije

- Pogledajte vaše postojeće aktivnosti u vezi sa konsultacijama, kako biste vidjeli da li su neki od postojećih odgovora o spolnoj ravnopravnosti analizirani i ima li neke razlike između onoga što su po tim pitanjima rekly žene i muškarci.
- Konsultujte izabrane predstavnice/ke vaše uprave, vaše zaposlene i sindikate, lokalne NVO-e, kao i korisnice/ke usluga i potencijalne korisnike/ce usluga, o tome šta oni/e misle da su lokalni prioriteti među različitim članovima Povelje.
- Uključite sve dijelove populacije u ovu vježbu, npr. mlade ljude; starije ljude; manjinske etničke grupe (uključujući migrante/kinje i one koje/i traže azil); lezbejsku i gej populaciju; osobe sa invaliditetom; osobe različitih religija i uvjerenja; one koje/i su društveno isključene/i; žrtve nasilja; i žene u prostituciji.
- Podijelite i uporedite iskustva sa potpisnicama iz okruženja (npr. u okviru međuopćinske saradnje) ili sa drugim potpisnicama (kroz partnersko povezivanje, na primjer).

PROCJENE UTICAJA

→ Predložene akcije

- Koristite postojeće procjene uticaja različitih politika i praksi na ravnopravnost spolova, kao i analize budžeta koje se odnose na to kako su raspodijeljeni resursi između žena i muškaraca.

PUBLIKACIJE / SAOPŠTENJA

→ Predložene akcije

- Proučite postojeće publikacije i sredstva komunikacije sa javnošću uključujući dokumenta, rezolucije, liflete i veb sajtove i to kako oni predstavljaju žene i muškarce da biste vidjeli da li su korišteni seksistički ili stereotipni jezik ili slike.

KORAK 2: Razvijanje mogućih ciljeva vezanih za ravnopravnost spolova

Cilj: analizirati informacije dobijene u Koraku 1 kako bi se sačinila opća lista pitanja spolne ravnopravnosti koja jesu ili bi mogla biti prioritet za vašu upravu.

→ **Predložene akcije**

- Napravite spisak svih ciljeva koje biste mogli da razmotrite, a koji se odnose na različita zaglavlja u Povelji (npr. političko učešće, zaposlenost, pružanje usluga, planiranje...)
- Prepoznajte šta nedostaje među informacijama koje imate o relevantnim pitanjima vezanim za ravnopravnost spolova
- Prepoznajte šta nedostaje i koje su slabosti vaših konsultacija i kako bi se to moglo riješiti

KORAK 3: Odredite prioritete i odaberite ciljeve

Cilj: odrediti broj visoko prioritetnih pitanja na koje ćete se skoncentrisati, kako bi napravili stvarnu promjenu tokom narednih nekoliko godina, uzimajući u obzir političke prioritete vaše uprave i resurse koji mogu biti raspoloživi.

Prioriteti ne moraju biti pitanja koja se mogu brzo riješiti – na primjer, neka pitanja mogu zahtijevati promjene u stavovima i praksama za koje bi moglo biti potrebno određeno vrijeme da budu postignute ili mogu zahtijevati značajne resurse, ali gdje bi se napredak mogao ostvarivati iz godine u godinu. Kao što je navedeno u uvodu, bolje je imati manji broj jasnih, ali dostižnih ciljeva, nego veliki broj ciljeva koji ne vode do bilo kakve promjene

→ **Predložene akcije**

Koristite sljedeće načine kako biste odlučili koja pitanja su od najveće važnosti:

- Koliko je to pitanje spolova značajno za vašu lokalnu zajednicu?
- Na koliko žena/muškaraca to pitanje ima utjecaja?
- Od kolikog su utjecaja nepovoljne okolnosti ili sa druge strane, mogućnosti za promociju ravnopravnosti?
- Koji su politički prioriteti savjeta?
- Koji resursi će biti dostupni ili bi mogli postati dostupni, da bi se započeo rad na nekom od prioriteta?
- Šta ste saznali o prioritetima tokom konsultacija iz Koraka 1?
- Šta govore informacije na nacionalnom nivou po ovom pitanju?
- Razmotrite pitanja višestruke diskriminacije/nepovoljnog položaja
- Razmotrite potrebu suprotstavljanja spolnim stereotipima

Kada budete sastavili privremenu listu visoko prioritetnih pitanja:

- Konsultujte se još jednom o ovoj listi i razlozima za takav odabir
- Sastavite konačnu listu visoko prioritetnih pitanja, pošto uzmete u obzir odgovore iz ove druge konsultacije
- Potrudite se da političko rukovodstvo u vlasti podržava dogovorene prioritete i da su se obavezali na preduzimanje konkretnih aktivnosti vezano za ta pitanja i da će dodijeliti potrebna sredstva
- Potrudite se da viši/e funkcioneri/ke / državni službenici/e u vlasti razumiju i da su se obavezali na sprovođenje dogovorenih prioriteta

KORAK 4: Planiranje akcije

Cilj: odlučiti o načinu ostvarivanja napretka u okviru prioritetnih tema, koji će voditi ka stvarnim poboljšanjima na polju ravnopravnosti spolova , kroz izradu akcionog plana.

→ Predložene akcije

ORGANIZACIJA

Uspostavite ili odredite način na koji će akcioni plan biti sproveden, na primjer:

- Koristite postojeći Odbor za ravnopravnost ili upravljačku grupu ili
- Osnujte upravljačku grupu koja će nadgledati rad i koja bi idealno trebalo da uključi izabrane političare/ke iz svih glavnih službi i spoljne predstavnike/ce iz građanskog društva
- Pokušajte da obezbjedite da takva grupa ima političku podršku i autoritet kako bi mogla da utiče da savjet bude odgovoran za ispunjenje prioritetnih ciljeva
- Pokušajte da obezbjedite da su u grupu uključene/i predstavnice/i vlasti ili da grupa ima jasne načine izvještavanja predstavnicama/ima odgovornim za ravnopravnost.
- Dogovorite se kako će se izvještavati o napredovanju i kako će progres biti nadgledan. Bilo bi efikasnije ako bi to bilo integrisano u postojeće procese planiranja i praćenja rezultata

IZRADA PLANA I POSTAVLJANJE CILJEVA

- Budite sigurni da postoje na raspolaganju budžeti i ostali resursi za ostvarivanje prioriteta, kao i za konsultacije i sve ostalo
- Dodijelite odgovornosti za sprovođenje aktivnosti za svaki od ciljeva na različitim političkim i službeničkim nivoima
- Dogovorite se kako će se izvještavati o napredovanju i kako će progres biti nadgledan
- Odredite pokazatelje napretka ka ciljevima sa vremenskim rokovima za realizaciju

Možete koristiti i publikaciju CEMR-a "*Town for Equality*" (Grad za ravnopravnost) za primjere aktivnosti koje su preduzeli drugi savjeti.

KOMUNIKACIJA I USVAJANJE

- Dogovorite se oko toga kako će uprava kao cjelina usvojiti akcioni plan
- Dogovorite se oko toga kako će viši/e funkcioneri/ke objasniti zaposlenima da su pitanja iz akcionog plana prioriteta za njih i za upravu

KORAK 5: Uvođenje u javne politike (*mainstreaming*) i budžetiranje spolne ravnopravnosti

Cilj: obezbijediti da se napredak u ostvarivanju prioriteta za unapređenje ravnopravnosti spolova uvede u rad uprave.

→ **Predložene akcije**

- Redovno obučavajte zaposlene po pitanju ravnopravnosti spolova
- Obezbijedite da različiti dijelovi uprave razumiju svoju ulogu, i da su ciljevi ravnopravnosti spolova sadržani u njihovim postojećim planovima
- Razmotrite spolnu ravnopravnost u odnosu na proces javnih nabavki (npr. specifikacije usluga u ugovorima)
- Sprovedite procjenu mogućeg uticaja na žene i muškarce u početnoj fazi svih značajnih novih ili izmjenjenih i dopunjenih politika i procedura, bitnih projekata ili pri raspodjeli resursa
- Izvršite analizu budžeta na spolnom nivou, makar za ključne prioritete, kao dio svakog godišnjeg budžetskog ciklusa
- Prikupite informacije, u vezi sa ključnim prioritetima, analizirane po spolu (npr. ko koristi usluge, ko odgovara na konsultacije, ko su zaposlene/i i na kojim poslovima itd.)

KORAK 6: Publikacije

Cilj: da Akcioni plan ravnopravnosti bude široko objavljen.

→ **Predložene akcije**

- Upoznajte sve predstavnice/ke vlasti i zaposlene sa planom dajući ga najvišem organu uprave
- Objavite ga na veb sajtu ili putem drugog uobičajenog sredstva komunikacije sa biračkim tijelom
- Pošaljite ga onima koje/i su učestvovala/e u ranijim procesima konsultacija
- Informišite lokalne NVO. Informišite lokalne medije
- Ponudite da prisustvujete sastancima sa lokalnim organizacijama npr. da bi se diskutovalo o akcionom planu ravnopravnosti

Možete poslati primjerak i vašoj nacionalnoj asocijaciji lokalnih uprava i/ili CEMR-u i drugim lokalnim upravama u regiji i partnerima uključenim u relevantne projekte saradnje (npr. projekti povezivanja i evropska partnerstva).

KORAK 7: Izvještavanje

Cilj: odrediti načine nadgledanja progressa i provjeriti da li je bilo problema u ostvarivanju ciljeva.

→ **Predložene akcije**

- Podnosite redovne izvještaje grupi odgovornoj za ravnopravnost i relevantnoj izabranoj osobi
- Redovno izvještavajte najviši organ vašeg savjeta
- Sačinite javni izveštaj o napretku na osnovu svih usvojenih pokazatelja (kvalitativnih i kvantitativnih)
- Proslavite i objavite sve uspjehe i postignuća kroz koje možete pokazati kako je ono što ste uradili poboljšalo živote žena i muškaraca na lokalnom nivou
- Sprovedite istraživanje o prijemu Povelje od strane lokalnog stanovništva i uticaju akcionog plana na njihov svakodnevni život
- Podijelite i uporedite iskustva sa potpisnicama iz okruženja (npr. u okviru međuopćinske saradnje) ili sa drugim potpisnicama (kroz partnersko povezivanje, na primjer)
- Koristite CEMR tabelu pokazatelja i popunite odjeljke za potpisnice kako biste ocijenili rezultate dobijene na lokalnom nivou

KORAK 8: Pregled i revizija plana

Cilj: pregledati akcioni plan u regularnim intervalima kako biste provjerili da li su prioriteta i dalje relevantni i kako bi se revidirali ili ažurirali ako je potrebno.

→ **Predložene akcije**

- Sprovedite ponovne lokalne konsultacije o prioritetima, sa informacijama o tome šta je postignuto
- Analizirajte spolno bazirane informacije o političkom učešću, zaposlenosti i pružanju usluga
- Analizirajte rezultate procjena spolne ravnopravnosti da bi se vidjelo da li su prepoznata nova pitanja
- Razmotrite informacije o dobrim praksama i drugim akcionim planovima lokalnih i regionalnih uprava, nacionalnih asocijacija i CEMR-a

2.

**PREDLOŽENI POKAZATELJI
ZA PRAĆENJE LOKALNOG AKCIONOG PLANA
RAVNOPRAVNOSTI**

Potpisnice će ovdje pronaći neke ideje koje upućuju na pokazatelje koji se odnose na određene članove Povelje. Pozivamo potpisnice da popune ovaj dokument, formulišući svoje odgovore na osnovu realne situacije u svojoj lokalnoj zajednici. Sekretarijat CEMR-a ljubazno moli da primerak popunjenog dokumenta nakon toga bude poslat na cemr@ccre.org

DEMOKRATSKA ODGOVORNOST

1 ČLAN 1.

Obavezivanje vaše lokalne uprave, kao demokratskog predstavnika lokalne zajednice, na priznavanje i stavljanje u praksu principa ravnopravnosti između žena i muškaraca kao preduslova za demokraciju

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Procenat izabranih muškaraca i procenat žena u lokalnoj upravi	

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM ZA VAŠE PODRUČJE	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

POLITIČKA ULOGA

2 ČLAN 2. POLITIČKO UČEŠĆE

Obavezivanje vaše lokalne vlasti na priznavanje jednakih prava žena i muškaraca da se kandiduju za javnu funkciju, da budu izabrane/i ili imenovane/i na pozicije odlučivanja i da učestvuju u sastavljanju i sprovođenju lokalnih politika

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Procenat biranih muškaraca i procenat žena za lokalnu upravu	
2	Procenti koji prikazuju broj kandidata i kandidatkinja koji/e su bili/e uspješno izabrani/e	
3	Procenti za svaki spol za osobe koje imaju mandate sa političkom odgovornošću u okviru lokalne uprave*	

* Primjeri: Zamjenik/ca gradonačelnika/ce, Predsednik/ca odbora, itd. (potrebno je da potpisnica navede funkcije)

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

3 ČLAN 3. UČEŠĆE U POLITIČKOM I GRAĐANSKOM ŽIVOTU

Obavezivanje vaše lokalne uprave na priznavanje prava žena i muškaraca da potpuno učestvuju u vođenju javnih poslova i budu uključene/i u različite oblike konsultacija

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Procenat žena i procenat muškaraca u lokalnim javnim savjetodavnim tijelima*	
2	Procenat žena i procenat muškaraca u administrativnim odborima udruženja koja primaju subvencije od lokalne uprave	

* Primjeri javnih savjetodavnih tijela (mjesni odbori, savjetodavni odbori, itd.)

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

4 ČLAN 4. JAVNO OBAVEZIVANJE NA RAVNOPRAVNOST

Formalno javno obavezivanje vaše lokalne uprave na primjenu načela ravnopravnosti žena i muškaraca u lokalnom javnom životu i na izvještavanje o postignutom napretku u tom pravcu

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Da li je potpisivanje povelje javno objavljeno ili obilježeno kao poseban događaj?	Da / Ne
2	Ako jeste, na koji način?	
3	Da li je vaša lokalna uprava usvojila akcioni plan ravnopravnosti od momenta potpisivanja Povelje?	Da / Ne
4	Da li vaša lokalna uprava objavljuje izvještaje o napredovanju u sprovođenju Akcionog plana ravnopravnosti?	Da / Ne
5	Ako jeste, kako je to urađeno?	
6	Ako jeste, koliko često?	

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

5 ČLAN 5. SARADNJA SA PARTNERIMA NA OBEZBJEĐIVANJU RAVNOPRAVNOSTI

Obavezivanje vaše lokalne uprave na saradnju sa partnerima iz javnog i privatnog sektora kako bi se obezbijedila ravnopravnost spolova u okviru lokalne zajednice

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Da li je vaša lokalna uprava sprovela konsultacije sa svojim partnerskim institucijama i organizacijama, uključujući socijalne partnere, po pitanju vašeg Akcionog plana ravnopravnosti?	Da / Ne

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

6 ČLAN 6. SUPROTSTAVLJANJE STEREOTIPIMA

Obavezivanje lokalne uprave na sprečavanje i borbu protiv stereotipa na vašoj teritoriji

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Da li vaša lokalna uprava organizuje obuke ili radionice za zaposlene i izabrane funkcionere/ke sa ciljem suprotstavljanja spolnim stereotipima?	Da / Ne
2	Ako da, koji procenat vaših zaposlenih dobija ovakvu vrstu obuke? Koliko je muškaraca, a koliko žena?	
3	Ako da, koji procenat izabranih funkcionera/ki dobija ovakvu vrstu obuke? Koliko je muškaraca i koliko žena među njima?	

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

7 ČLAN 7. DOBRA UPRAVA I SAVJETOVANJE

Obavezivanje vaše lokalne uprave da obezbjedi da žene i muškarci imaju jednak pristup informacijama i da njihovi stavovi u procesu konsultacija budu ravnopravno razmatrani

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM ZA VAŠE PODRUČJE	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

OPĆI OKVIR ZA RAVNOPRAVNOST

8 ČLAN 8. OPĆE ODREDBE / OBAVEZE

Obavezivanje vaše lokalne uprave na rad u pravcu postizanja ravnopravnosti između žena i muškaraca i na borbu protiv spolno zasnovane diskriminacije

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM ZA VAŠE PODRUČJE	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

9 ČLAN 9. SPOLNA PROCJENA / ANALIZA

Obavezivanje vaše lokalne uprave na vršenje procjena ravnopravnosti spolova/ analiza u svim oblastima koje spadaju pod vašu kompetenciju i nadležnost

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Da li vaša lokalna uprava vrši procjene ravnopravnosti spolova koje se tiču njenih osnovnih oblasti nadležnosti?	Da / Ne
2	Da li postoji zvanični i usvojeni akcioni plan ravnopravnosti?	Da / Ne

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

10 ČLAN 10. VIŠESTRUKA DISKRIMINACIJA ILI NEPOVOLJAN POLOŽAJ

Obavezivanje vaše lokalne uprave na borbu protiv svih oblika diskriminacije

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Koji procenat populacije na vašem području je drugačijeg etničkog porijekla ili su imigranti/kinje?*	
2	Od ovog ukupnog procenta, kako izgleda spolna analiza, u procentima?	
3	Koji procenat žena drugačijeg etničkog porijekla ili imigrantkinja na vašem području su zaposlene, a koji je procenat nezaposlenih?	
4	Koji procenat muškaraca drugačijeg etničkog porekla ili imigranata na vašem području su zaposleni, a koji je procenat nezaposlenih?	
4	Da li je vaša lokalna uprava preduzela neke posebne mjere za borbu protiv višestruke diskriminacije u svom lokalnom akcionom planu ravnopravnosti?	Da / Ne

* U onoj mjeri koliko su takva istraživanja zakonski odobrena

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM ZA VAŠE PODRUČJE	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

11 ČLAN 11.

Obavezivanje vaše lokalne uprave, kao poslodavca, na prepoznavanje i primjenu prava na ravnopravnost žena i muškaraca u vezi sa svim aspektima zapošljavanja

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Prosječna plata vaših zaposlenih u vašoj lokalnoj upravi, analizirana po spolu i nivou pozicije	
2	Obračun procenta razlike u platama između prosječnog primanja muškaraca i žena zaposlenih na pozicijama jednakog nivoa	
3	Procenat žena zaposlenih u okviru vaše lokalne uprave koje se nalaze na položajima koji su tradicionalno viđeni kao muški i obrnuto (i uzimajući u obzir, ako je moguće, različite nivoe pozicija)	
4	Procenat žena i procenat muškaraca zaposlenih sa skraćenim radnim vremenom u okviru vaše lokalne uprave, za svaki nivo pozicije ako je moguće	
5	Da li je vaša lokalna uprava usvojila i sprovela politike protiv seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu?	Da / Ne
6	Da li je vaša lokalna uprava usvojila pozitivne akcije vezane za politiku zapošljavanja/napredovanja u korist ravnopravnosti između žena i muškaraca?	Da / Ne

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

12 ČLAN 12.

Obavezivanje vaše lokalne uprave da obezbjedi da se ravnopravnost između žena i muškaraca primjenjuje u oblasti javnih nabavki

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Koliko značajnijih ugovora u vašoj lokalnoj upravi je bilo potpisano tokom posljednje godine, a koji sadrže odredbe koje uzimaju u obzir spolne perspektive?	
2	Da li vaša lokalna uprava obezbjeđuje obuku sa spolnom perspektivom za zaposlene u lokalnoj upravi koji su zaduženi za pripremu tendera za javne nabavke? Ako da, koliko njih dobija takvu obuku?	Da / Ne

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

ULOGA PRUŽANJA USLUGA

13 ČLAN 13: OBRAZOVANJE I DOŽIVOTNO UČENJE

Obavezivanje vaše lokalne uprave da obezbjedi da žene i muškarci, djevojčice i dječaci, imaju jednak pristup obrazovanju i doživotnom učenju i obavezivanje na eliminaciju svih stereotipnih koncepata uloga žena i muškaraca u svim aspektima i oblicima obrazovanja

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Koji je procenat (za svaki spol) zaposlenih u lokalnim obrazovnim strukturama analizirano po starosnim grupama (čuvanje djece/vrtić, osnovna škola, srednja škola, itd.)? Koji je procenat onih koji su na višim / upravljačkim pozicijama u obrazovnim ustanovama?	
2	Koji je procenat osoblja zaposlenog od strane vaše lokalne uprave u okviru lokalnih obrazovnih struktura koji su imali obuku o pitanjima spola, analizirano po starosnim grupama (čuvanje djece/vrtić, osnovna škola, srednja škola, itd.)?	
3	Da li je vaša općina izvršila evaluaciju sadržaja nastavnih materijala koristeći pristup zasnovan na ravnopravnosti spolova?	
4	Da li je vaša lokalna uprava preduzela neke mjere, u lokalnim školama ili sa obrazovnim ustanovama, kako bi promovisala netradicionalne izbore karijera* za žene i muškarce?	Da / Ne

* Definisati na lokalnom nivou

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

14 ČLAN 14: ZDRAVSTVO

Obavezivanje vaše lokalne uprave na garantovanje prava ženama i muškarcima na jednak pristup medicinskom tretmanu i preventivnoj zdravstvenoj njezi

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Koji procenat budžetskih sredstava za zdravstvo je izdvojen za akcije koje naglašavaju specifične i različite potrebe žena i muškaraca?*	
2	Da li je vaša lokalna uprava preduzela inicijative zdravstvene edukacije bazirane na ravnopravnosti spolova?	Da / Ne
3	Da li je vaša lokalna uprava preduzela korake da sprovede procjenu zdravstvenih usluga baziranih na spolnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou?	Da / Ne

* Ukoliko lokalna uprava ima nadležnost nad zdravstvenom zaštitom u vašoj oblasti

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

15 ČLAN 15. SOCIJALNA ZAŠTITA I USLUGE

Obavezivanje vaše lokalne uprave na garantovanje jednakog pristupa žena i muškaraca socijalnoj zaštiti i uslugama i na prepoznavanje da se potrebe žena i muškaraca u ovoj oblasti mogu razlikovati

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Koji je procenat (za svaki spol) osoba koje koriste usluge lokalne socijalne pomoći u nadležnosti lokalne uprave, raščlanjeno po kategorijama usluga ili zaštite (npr. mentalne bolesti, njega starih lica, itd.)?	
2	Da li je vaša lokalna uprava izvršila evaluaciju povratne informacije u pogledu potreba i zadovoljstva žena i muškaraca koje/i koriste usluge socijalne zaštite i pomoći?	Da / Ne

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM ZA VAŠE PODRUČJE	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

16 ČLAN 16. BRIGA ZA DJECU I DJEČIJA ZAŠTITA

Obavezivanje vaše lokalne uprave da prepozna utjecaj dječije zaštite na jednake mogućnosti u vašoj zajednici i da uspostavi odgovarajuće strukture zaštite kao rezultat prepoznavanja

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Broj djece ispod školskog uzrasta na vašem području	
2	Broj odobrenih mjesta u vrtićima ili ustanovama za čuvanje djece na vašem lokalnom području za djecu ispod školskog uzrasta raščlanjeno po starosnim grupama	
3	Da li postoje usluge za brigu o djeci za zaposlene u vašoj upravi? Ako da, koji je procenat porodica koje koriste ovakve usluge?	Da / Ne

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM ZA VAŠE PODRUČJE	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

17 ČLAN 17. STARANJE O DRUGIM IZDRŽAVANIM OSOBAMA

Obavezivanje vaše lokalne uprave da prepozna utjecaj staranja o drugim izdržavanim i nemoćnim osobama osim djece, na jednake mogućnosti i obavezivanje na preduzimanje mjera za borbu protiv rezultujućih nejednakosti

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Ukupan procenat žena i muškaraca koji rade skraćeno radno vrijeme u državnoj upravi i moraju da se staraju o drugim izdržavanim osobama osim djece* Od ovog ukupnog broja, koji su procenti za svaki spol?	
2	Ukoliko vaša lokalna uprava može da procjeni broj osoba na vašem području koje su isključivo posvećene staranju i njezi drugih izdržavanih i nemoćnih osoba, koji su procenti za svaki spol?	
3	Koliko ljudi ima zaposlenje sa punim radnim vremenom pri socijalnoj zaštiti i uslugama na vašem području? U kolikom procentu su to žene? U kolikom procentu su to muškarci?	
4	Da li im lokalna uprava obezbjeđuje podršku?	Da / Ne

* npr. starije osobe koje su ugrožene, osobe sa teškim invaliditetom, itd.

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NNAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

18 ČLAN 18. DRUŠTVENA UKLJUČENOST

Obavezivanje vaše lokalne uprave da prepozna i garantuje prava na zaštitu od siromaštva i društvenog isključivanja

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Da li vaši programi socijalne inkluzije uključuju spolno baziranu procjenu?	Da / Ne
2	Koliko je ukupno registrovanih nezaposlenih osoba na vašem području? Koji su procenti od ovog ukupnog broja prema spolu?	
3	Procenat lokalnog stanovništva koje prima socijalnu pomoć, raščlanjeno po kategorijama i spolu	
4	Procijenjeni procenat žena i muškaraca među ukupnom populacijom koji ne govore glavni jezik koji je u upotrebi na vašem lokalnom području	

* Ukoliko vaša uprava ima nadležnost nad ovom oblašću

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

19 ČLAN 19. STANOVANJE

Obavezivanje vaše lokalne uprave da prepozna i uzme u obzir različite potrebe muškaraca i žena u pogledu stanovanja

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Procijenjeni broj osoba koje žive u smještaju ispod standarda, prikazano po spolnoj pripadnosti nosioca/teljki domaćinstva? Procenat porodica sa muškim ili ženskim samohranim roditeljima u takvom smještaju?	
2	Procijenjeni broj osoba koji su beskućnici/e ili se nalaze u neizvjesnoj situaciji po pitanju stanovanja, raščlanjen po spolu	
3	Procijenjeni broj osoba koji su beskućnici/e ili su u neizvesnoj situaciji po pitanju stanovanja, kojima je obezbjeđen drugi smještaj u vremenskom okviru od jedne godine, raščlanjeno po spolu	

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

20 ČLAN 20. KULTURA, SPORT I REKREACIJA

Obavezivanje vaše lokalne uprave da garantuje da žene i muškarci, djevojčice i dječaci, imaju jednak pristup kulturnim, rekreativnim i sportskim aktivnostima i objektima

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Procenti žena i muškaraca koje/i su članice/ovi upravnih odbora lokalnih sportskih udruženja	
2	Procenti žena i muškaraca koje/i su članice/ovi upravnih odbora lokalnih kulturnih udruženja	
3	Procenti cjelokupnog budžeta izdvojenog za sportsku opremu i aktivnosti koji su namijenjeni sportovima koji se tradicionalno smatraju ženskim ili muškim*	
4	Da li organizujete i finansirate inicijative za ohrabivanje žena da se bave tradicionalno muškim sportskim aktivnostima i obrnuto?	Da / Ne

*Definisati na lokalnom nivou

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM ZA VAŠE PODRUČJE	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

21 ČLAN 21. SIGURNOST I BEZBJEDNOST

Obavezivanje vaše lokalne zajednice da garantuje svakom muškarcu i ženi prava da budu bezbjedni i da se osjećaju sigurnim u svojoj zajednici

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Ukupan broj žrtava incidenata (uključujući ozbiljne prekršaje protiv pojedinaca) koji utiču na bezbjednost i sigurnost, analiziran po kategoriji zločina (definisati na lokalnom nivou), po godini Koji su procenti žrtava, po spolu i po kategoriji?	
2	Da li vaša lokalna uprava mjeri stepen straha ljudi od kriminala koristeći spolno bazirani pristup?	Da / Ne

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM ZA VAŠE PODRUČJE	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

22 ČLAN 22. NASILJE ZASNOVANO NA SPOLU

Obavezivanje vaše lokalne uprave na borbu protiv spolno zasnovanog nasilja i na pomaganje žrtvama

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Ukupan broj prijavljenih slučajeva spolno zasnovanog nasilja po godini Koliki procenat ovih prijavljenih incidenata se odnosio na nasilje nad ženama? Koliki je procenat incidenata u kojima je prijavljeno nasilje nad muškarcima?	
2	Da li je vaša lokalna uprava preduzela neke mjere da spriječi nasilje zasnovano na spolu (npr. kampanje za podizanje javne svijesti, obuke specijalizovanih kadrova, itd.)?	Da / Ne
3	Da li vaša uprava obezbjeđuje ili finansira mjere za posebnu podršku žrtvama spolno zasnovanog nasilja? (npr. utočišta, skloništa, itd.)?	Da / Ne

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

23 ČLAN 23. TRGOVINA LJUDIMA

Obavezivanje vaše lokalne uprave na preduzimanje mjera protiv krivičnog djela trgovine ljudima

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Da li vaša uprava obezbjeđuje ili finansira posebne mjere podrške žrtvama trgovine ljudima?	Da / Ne

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

24 ČLAN 24. ODRŽIVI RAZVOJ

Obavezivanje vaše lokalne uprave na uključivanje principa spolne ravnopravnosti u sve odluke koje se odnose na održivi razvoj njene teritorije

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM ZA VAŠE PODRUČJE	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

25 ČLAN 25. URBANIZAM I LOKALNO PLANIRANJE

Obavezivanje vaše lokalne uprave da će uzeti u obzir različite potrebe žena i muškaraca pri razvijanju politika urbanog planiranja teritorije

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

26 ČLAN 26. MOBILNOST I TRANSPORT

Obavezivanje vaše lokalne uprave da će uzeti u obzir različite potrebe i navike žena i muškaraca u vezi sa korištenjem javnog i drugog transporta

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Da li je vaša lokalna uprava napravila nacrt plana transporta ili mobilnosti koji uzima u obzir posebne navike i potrebe žena i muškaraca?	Da / Ne
2	Ukupan broj osoba koje koriste javni prevoz, po spolu	
3	Broj osoba koje koriste javni prevoz, analiziran po spolu i po zoni ili liniji ili sredstvima transporta (definirati u skladu sa vašim lokalnim kontekstom)	
4	Da li vaša lokalna uprava mjeri stepen zadovoljstva populacije lokalnim infrastrukturnom mobilnosti i transporta, uzimajući u obzir gledišta žena i muškaraca odvojeno?	Da / Ne

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

27 ČLAN 27. EKONOMSKI RAZVOJ

Obavezivanje vaše lokalne uprave na prepoznavanje pozitivnog utjecaja ravnopravnosti između žena i muškaraca na ekonomski razvoj vaše teritorije

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Da li vaša lokalna uprava sprovodi i/ili finansira mjere ohrabivanja pripravnica u sticanju vještina koje se tradicionalno smatraju muškim, i obrnuto?	Da / Ne
2	Da li vaša lokalna uprava preduzima i/ili finansira mjere da ohrabri poslodavce/ke da zapošljavaju pripravnice vezano za vještine i pozicije koje se tradicionalno smatraju muškim, i obrnuto?	Da / Ne

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM ZA VAŠE PODRUČJE	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

28 ČLAN 28. ŽIVOTNA SREDINA

Obavezivanje vaše lokalne uprave da će uzeti u obzir posebne potrebe koje proističu iz različitih životnih stilova žena i muškaraca prilikom razvoja politika vezanih za životnu sredinu

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

ULOGA NADZORNOG TIJELA

29 ČLAN 29. LOKALNA UPRAVA KAO NADZORNO TIJELO

Obavezivanje vaše lokalne uprave na obavljanje svoje uloge kao nadzornog tijela na ravnopravan način u odnosu i prema ženama i prema muškarcima i obavezivanje da će uzeti u obzir posebne potrebe kako potrošača tako i potrošačica

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

POVEZIVANJE I MEĐUNARODNA SARADNJA

30 ČLAN 30.

Obavezivanje vaše lokalne uprave na uključivanje principa ravnopravnosti spolova (*gender mainstreaming*) u svoje aktivnosti na poljima povezivanja i međunarodne saradnje

BR.	PREDLOŽENI POKAZATELJI	LOKALNI REZULTATI
1	Da li među aktivnostima vaše lokalne uprave u okviru povezivanja na evropskom nivou ili međunarodne saradnje postoje projekti koji se odnose na ravnopravnost između žena i muškaraca?	Da / Ne
2	Broj žena i muškaraca koji učestvuju u aktivnostima povezivanja po godini	

ODJELJAK ZA KOMENTARE / ZAPAŽANJA POTPISNICE

BR.	NAVEDITE POKAZATELJE KOJE SMATRATE RELEVANTNIM ZA VAŠE PODRUČJE	LOKALNI REZULTATI
A	
B	

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

341.231.14:[305-055.1/.2:352(036)

SAVJET evropskih općina i regija
Vodič za primjenu Evropske povelje o
ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini
/ Priručnik je sastavio Savjet evropskih općina i
regija ; [prijevod na bosanski Elma Bačević]. -
Mostar : Agencija lokalne demokratije, 2012. - 24
str. : graf. prikazi ; 30 cm

Tekst na bos. jeziku. - Prijevod djela: Guide for
the implementation of the European charter for
equality of women and men in local life

ISBN 978-9958-574-06-1
I. Council of European Municipalities and Regions
vidi Savjet evropskih općina i regija
COBISS.BH-ID 19371526

©Council of European Municipalities and Regions (CEMR)

